

Nous valors per a una nova societat?

Dm, 13/07/2021

[Cristianisme i Justícia](#)

En el festival d'[incerteses](#) pandèmiques on vivim^[1], la complexitat i perplexitat pot paraitzar la capacitat crítica per analitzar i actuar. Certament la gran transformació està travessada per molts vectors i el canvi climàtic és una de les seves manifestacions més evidents juntament amb les pandèmies i malalties, l'explosió de les desigualtats de tot tipus, les guerres i violència que provoquen migracions massives i l'exili de refugiats. Observem com valors morals i culturals vinculats històricament a la llibertat, la igualtat i la fraternitat per a construir societats decents i cohesionades estan en risc de desintegració. Sembla que el passat de solidaritat i lluites dels pobles per a la emancipació i sobirania plena estan perdent el poder de commoure les consciències. Es constata les dificultats de la política democràtica davant grans oligopolis econòmics. Malgrat tot, la història sempre és mestra de la vida. Què estem aprenent? Les alternatives necessàries avancen vers un metabolisme més senzill entre l'espècie humana i el medi natural, amb menys consum de recursos naturals, amb energies netes i renovables, amb minimització dels residus i respecte pels ecosistemes.

Un art de viure basat en la sobrietat feliç, l'equitat i cooperació fraterna

El discurs sobre els valors sovint sembla una discussió de "Babel" plena de confusió. Seria millor anteposar la metàfora del calidoscopi: reconèixer que depèn dels accents filosòfics, enfocaments ideològics i marcs mentals de qui els fa que es prioritzin uns valors sobre altres. En primer lloc, cal alertar que **la cultura hegemònica del capitalisme s'està apropiant del llenguatge emancipador i sap interceptar els conceptes**, valors significatius de les classes populars i treballadores amb el seu imaginari simbòlic. L'exaltació de les pantalles i la nova teocràcia tecnològica prioritza la "transformació digital" davant la transformació "social". Volen arramblar els valors ètics i els drets humans com si fora una obsolescència programada per les noves oligarquies del feudalisme tecnològic. La digitalització avança al mateix ritme que la estupidització massiva i instrumentalització banal de les xarxes socials endogàmiques... Sense criteris pel discerniment ni conscienciació per filtrar l'excés de ["sobreinformacions deformants"](#). Totes les tiranies, incloent-hi les tecnocràtiques i postmodernes busquen incentivar la ignorància, manipular la informació i tergiversar la realitat. Perquè no hi ha domini econòmic, social ni polític, si abans no s'aconsegueix l'hegemonia ideològica i cultural que dominen les consciències i colonitzen pensaments i valors.

Cultura dels valors com a fonaments d'una societat decent

Valors fonamentats en una ètica de la dignitat i el respecte. Valors que formin les actituds i les opcions de vida a partir del sentit de la mesura i el respecte vers la natura i les altres persones combatint tota forma de discriminació. Sense simplicitat voluntària, equitat, ni sobrietat no hi haurà futur. Ara vivim la exaltació dels diners i el poder com a domini: la idolatria del consumisme, però també sabem que part del camí és saber viure-ho amb intensitat i serenitat. Sempre es més interessant gaudir amb moderació i saviesa de tot el que esdevé durant el recorregut abans que l'arribada. Generositat i tendresa acompanyen una actitud de sobrietat i un estil de vida basat en la cooperació i simplicitat escollida...

Trobarem tristor i sofriment, però el dolor que ens apega a la terra pertany a la vida i ens ensenya que la regla bàsica de la saviesa consisteix a saber viure amb poc, amb un estil de cooperació i alteritat solidària que ens ajuda a reduir les necessitats i no a aspirar a tenir més coses i més cobdícia per satisfer-les en equitat... Ens cal més que mai fer una reivindicació i elogi de la sobrietat, que únicament pot ser alegre i igualitària quan esta íntimament vinculada amb l'espiritualitat i la solidaritat, evitant discriminacions de tot tipus. Cal fer esment a la funció catalitzadora que tenen els feminismes en el debat sobre els valors per a una vida nova. Tal com estudia [Pepa Torres^{\[2\]}](#), els feminismes son un moviment de justícia social amb les dones que qüestionen el patriarcat, que es el sistema mental i estructural causa de tota forma de violència, empobriment i subalternitat de les dones pel simple fet de ser dones.

Adaptació o metamorfosi?

Quan la democràcia queda interceptada i manipulada pels poders econòmics i el totalitarisme del mercat, es produeix una gran transformació de conseqüències colossals.^[3] Les oligarquies financeres i empresarials engoleixen el sistema de partits polítics a través de la desnaturalització i la manipulació, i desplacen a les perifèries del sistema la voluntat de les grans majories, les quals queden òrfenes de representació i de mecanismes per a intervenir en les decisions o per a regular els canvis necessaris. Estem enmig d'un greu conflicte de poder i de legitimitats entre els oligopolis de la globalització depredadora i la democràcia real perquè s'han apropiat dels imaginaris simbòlics i dels valors històricament motors d'emancipació i alliberament de les classes oprimides.

Quan som capaços d'interpretar críticament la nostra història i assumir el passat també li donem un sentit i, d'aquesta manera, innovem i ens projectem.

L'ètica solidària i la fraternitat cooperativa es fonamenten en valors essencials generadors d'energia que cal exercitar i posar en practica. Perquè tot projecte de regeneració socioeconòmica i ecològica és promesa que es dóna en el futur però depèn de la praxis en el nostre inquietant avui ple d'incerteses.

La formació de **la consciència dels éssers humans depèn dels nostres valors i la nostra capacitat de comprendre la realitat social en què vivim** i aquesta es troba condicionada per una informació massiva i acrítica que rebem a través dels mitjans de comunicació de masses, dels centres creadors d'opinió i del model dominant de sabers. Tots ells difonen una visió conformista de la realitat i l'ordre de les coses, tal com convenen als interessos dels seus amos. La interpretació dels fets està mediatitzada per tants factors que, de vegades, bloqueja el pensament i la imaginació, i llavors acabem reproduint els mateixos models sense transformar res substantiu.

Si els mercats financers, erigits en nous déus als quals idolatrem, només coneixen la immoralitat de l'enriquiment sense límit, **quines altres ètiques i valors podem anteposar en el procés de construcció d'una societat decent?**

En l'hegemonia cultural domina la competitivitat com a principi rector de la vida, la inseguretat i la por com a ideologia màxima i el "campi qui pugui" com a única opció de futur.

Una aposta pels valors matrius

Pensem que aquests 4 són la condició de possibilitat i la trama de la solidaritat i la cooperació que ja és compartida per les *utopies* —els bons llocs on s'experimenten innovacions socials assentades en els valors i els drets humans— i les praxis d'esperança, desenvolupades en el món per les múltiples iniciatives dels feminismes, sobirania alimentària i economia solidària, que en els seus vincles i intercanvis mostren un espai de fèrtil creativitat i innovació social.

Sabem que **la cooperació és el motor d'evolució de la humanitat i el que ha permès als essers vius avançar en la història**. Els valors es generen i arrelen en la cultura, paraula llatina que significa “conreu, treball, tasca o benefici de la terra”... Sense cura amorosa de la terra-cultura, no floriran els valors. És una necessitat dels humans i també la seva creació més important. Els valors culturals i la consciència de classe són imprescindibles per tenir un sentit a la vida, és a dir una orientació i significat que la faci digna.

Urgeix re-aprendre i actualitzar els valors ètics de la humanitat construïts al llarg de segles i custodiats per la saviesa perenne que tots els pobles han preservat com un tresor. En aquesta llarga marxa de la humanitat per la emancipació de totes les opressions cal prestar una atenció especial a la vigència de la tríada de valors republicans impulsors de la Revolució Francesa de 1789 i somni per a moltes lluites: llibertat, igualtat i fraternitat com a màxima responsabilitat i deure ètic. Aquest anhel de justícia i equitat ha estat plasmada en el Dret gràcies a l'acció política democràtica. Al llarg de la història cap transformació del metabolisme social de l'espècie humana ha estat només tecnològica. Comporta canvis socials, polítics econòmics, però també espirituals, ètics i culturals que s'expressen en valors.

Som responsables en la construcció de fraternitat i solidaritat. Som “militants antifatalistes” amb capacitat d'implicar-nos i comprometre'ns en la millora de les condicions de vida, treball i educació de les persones i col·lectius del nostre entorn impulsant i enfortint iniciatives impulsades pels nous valors. Per això necessitem desmitificar fent una lectura crítica de la història,^[4] per a veure-la no com un relat de progrés continuat propi de l'optimisme tecnològic, sinó reconeixent que experimentem avui dia un període de regressió totalitari que és alhora bàrbar i subtil, perquè desmantella valors cooperatius, estructures solidàries i aboleix drets humans a través de formes d'explotació consentides.

^[1] Morin, Edgar, *Tracts de crise*, nº 54. Ed. Gallimard, 21 abril 2020.

^[2] Pepa Torres, *Teología en las periferias. De amor político y cuidados en tiempos de incertidumbre*. Ed. San Pablo.2020. pepatorresperezblog.blogspot.com

^[3] Fontana, Josep, *El futuro es un país extraño*. Ed. PasadoPresente, 2012.

^[4] Tony Judt, *Algo va mal*. Ed. Taurus 2010.

[Imatge d'[Ashutosh Goyal](#) a [Pixabay](#)]

The post [Nous valors per a una nova societat?](#) appeared first on [Blog CJ](#).